

Завръщането на България в Европа

Епохата на цар Фердинанд I Български (1887–1918) и Обявяването на Независимостта на България

Преди сто години България показа пред света категоричното си намерение да стане член на суверените европейски народи, амбицията да скъса ориенталската нишка, чрез която все още беше свързана с Османската империя. И макар тази нишка да изтъняваше в десетилетията след Берлинския конгрес, нейното присъствие се чувстваше осезаемо от обикновения българин. Пъпната връв беше окончателно прерязана през есента на далечната 1908 г. с обявяването на Независимостта на младата българска държава. Спонтанен акт ли беше това или закономерно събитие?

Отговор на този въпрос „даде“ т.нар. „пътуваща“ изложба, организирана от посолството на Република България в Чехия в края на март 2009 г. Тя беше посветена на епохата на цар Фердинанд I Български (1887–1918) и на 100-годишнината от обявяването на българската независимост. На изложбата присъстваха представители и на другите национални малцинства. Тя беше открита от Марин Йовчевски, съветник в посолството на България в Чехия, а кураторът на изложбата, д-р Красимира Мархолева, предложи на присъстващите една своеобразна историческа „обиколка“ из епохата на цар Фердинанд I Български.

Обикновено ние свързваме управлението на цар Фердинанд с т.нар. „личен режим“ и двете национални катастрофи, които преживява България. Но дали тази епоха трябва да се „облича“ само „в черен цвят“? Едва ли. Изложките в Дома на малцинствата 30 пана имаха за цел да покажат най-вече как преди едно столетие облика на България се променя до неузнаваемост – впечатляващата модернизация на страната, превръщането на столицата от едно ориенталски градче в модерен европейски град и, което е най-важно, промяната в мисленето и манталитета на българите. Именно тази промяна им даде самочувствие да „прере-

жат“ многовековната пъпна връв, която ги свързваше с Османската империя, обявявайки своята независимост през 1908 г. Така че този акт е логичен резултат от „българското чудо“, но и добре премерен дипломатически ход от страна на българския владетел, по това време един от малкото наши държавници, съзнаващи, че малка България не може без подкрепа „отвън“. Изложбата показва и „другото лице“ на българския владетел – това на страстен пътешественик и любител на природата (Малко известен, но куриозен факт – когато съобщават на Фердинанд, че е избран за княз, по това време той е на лов за пеперуди!). Именно това негово увлечение към естествените науки води до създаването на редица природона-

учни институции – Естествонаучният институт, зоологическата градина, ботаническата градина – факт, който рядко се споменава, но често пъти се премълчава. Негова е заслугата за построяването на дворците Евксиноград, Кричим, Врана, Царска Бистрица, които и до днес привличат вниманието на туристите. Излишно е да споменаваме и за страстта му към Рила – неслучайно, поемайки пътя на изгнанието, Фердинанд отива да живее в Словакия, чиято природа му напомняла много на българската... През април изложбата „отлетя“ от Прага, за да бъде представена през месец май отвъд океана, в Съединените щати.

Красимира Мархолева

Тържественото провъзгласяване на Северна и Южна България – независимото Царство, на 22 Септември 1908 г. в старата Българска столица гр. В.Търново.